

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení učitele u krajanů

Školní rok: 2022/2023

Destinace (země, místo): Rumunsko – Eibenthal, Oršova

Jméno, příjmení: Mgr. Alexandr Gajdzica

ZŠ Eibenthal (povinná školní docházka):

Mateřská škola – 6 dětí,

0. tř. – 2 děti,

1. tř. – 2 děti,

2. tř. – 4 děti,

3. tř. – 3 děti,

4. tř. – 1 dítě,

6. tř. – 3 děti,

7. tř. – 3 děti.

ČJ v Oršově (volnočasová aktivita):

Začátečníci – 3 děti,

pokročilí – 3 děti.

Volnočasové aktivity v Eibenthale:

14 dětí.

Výuka ve škole probíhá v malých skupinkách většinou po 2 ročnících dohromady. To znamená obvykle 3–4 děti. Obvykle se ale jedná o děti s různými jazykovými úrovněmi. Školní výuka se příliš neliší od výuky na českých malotřídkách. ČJ je zde však v jiné pozici. Nejedná se o postupový ani maturitní předmět a pro jeho výuku neexistují žádné použitelné dokumenty typu ŠVP ani učebnice, která by odpovídala rozdílným potřebám dětí v jednotlivých skupinách. Hlavními rysy výuky jsou individuální přístup a učitelská svoboda. Výhodou této praxe je, že vyučující zná a pamatuje si schopnosti a potřeby všech dětí i jejich zázemí a možnosti. Absence jakékoli formální didaktické podpory ale klade na vyučujícího požadavek stále hledat a vytvářet učební pomůcky a metody.

Cílem výuky je, aby si děti našly k češtině vztah a aby dosáhly praktické komunikační úrovně. Proto je jádrem vyučování čtení uměleckých i neuměleckých textů s porozuměním a produkce textů jako články, reportáže, úvahy, povídky nebo dopisy. Ve výuce gramatiky je cílem, aby absolventi 8. třídy ovládali učivo prvního stupně české ZŠ. Do výuky mezioborově vstupuje učivo vlastivědy, dějepisu, občanské výchovy, uměleckých výchov a dalších s důrazem na českou kulturu.

Co se vrstev jazyka týče, vyučující musí najít správnou míru mezi výukou spisovné češtiny a zachováním místního specifického dialektu, který sám je kulturním dědictvím. Na rozdíly mezi těmito vrstvami je vhodné poukazovat, ale není třeba je považovat za chybu nebo dokonce trestat.

Největší motivací k učení gramatiky je pro žáky 7. a 8. třídy olympiáda z ČJ zaštitěná rumunským ministerstvem vzdělávání a pro žáky ostatních ročníků soutěž z ČJ. Obě tyto akce zajišťujeme s kolegyní Klárou Jíchovou. Mimo soutěžení žáci dobře přijímají procvičování na počítačích; zejména na portálu umimecesky.cz.

Taktéž na počítačích žáci píší texty, které následně publikujeme v lokálním časopise *Eibenthalské období*. Zejména reportáže z proběhlých akcí a články na aktuální témata. Samozřejmě procvičujeme i psaní rukou a cvičení na papíře. Děti jsou vesměs ochotné pracovat v rozumné míře i na méně zábavných cvičeních.

Pro nácvik čtení se mi nejlépe osvědčilo pořídit 5 výtisků kvalitní dětské knihy a tu pak celou ve skupině přečíst. Někdy je nutné rozečtenou knihu odložit a najít jinou, která děti více zaujme, čtením celých příběhů ale žáci získávají cenné kompetence jako je vytrvalost, vztah ke knize a dlouhodobá pozornost k čtenému příběhu. Krátké z kontextu vytržené čítankové texty se mi neosvědčily.

V prvních třech ročnících je několik dětí vykazujících znaky poruch učení či chování. V některých případech je to v kombinaci s nulovou úrovní ČJ. Ve standardní české škole bych tyto děti směřoval na ŠPP, zde tuto možnost nemám.

Volnočasové aktivity probíhají většinou v prostorách klubovny. Na klubovně jsme díky finančním sponzorským darům mohli opravit střechu a zrenovovat komín, který už byl v nevyhovujícím stavu. Mimo klubovny nám v zimě bylo umožněno využívat školní tělocvičnu. Folklorní vystoupení v letních měsících jsme také trénovali na scéně U Medvěda. Máme také možnost využívat příležitostně prostory restaurantu Eibenthal.

Agendu volnočasových aktivit do velké míry převzali stážisté programu Erasmus+. Samotné aktivity do značné míry kopírují jejich kompetence a preference. Studentka DAMU Anna Stenzlová nabídla dětem dramatickou výchovu, angličtinář Vít Svoboda lekce tohoto jazyka, designérka Denisa Kučíková a etnoložka Klára Ondrigová se zaměřily na rukodělné a výtvarné činnosti.

Kroužky se snažíme přizpůsobovat také požadavkům dětí. Oblibě se těší sporty a filmový klub a velkou účast má stabilně i folklorní kroužek. Za úspěch zde považuji přebírání kompetencí dětmi – samy si vybraly lidovou píseň, na kterou chtějí připravit vystoupení, jeden z chlapců se ji naučil na akordeon a tři starší žákyně vymyslely vlastní choreografii.

Do organizace volnočasových aktivit také zasáhla iniciativa aktivní generace mladých rodičů z řad krajanů. Denisa Pospíšil začala pravidelně pořádat zkoušky dětského kostelního sboru. Děti pod jejím vedením už zhruba půl roku příležitostně hudebně doprovázejí bohoslužby. Při zkouškách děti navíc hravou formou dostávají lekce katechismu.

Velkých akcí v tomto školním roce proběhlo opět o něco málo více než v předchozích letech. Místní obnovují tradice jako masopust s průvodem maškar, organizují nové akce – *Pivní festival v Eibenthale*, a také my, učitelé, přicházíme s novými projekty, jako byla soutěž Banátský výrobek roku. Folklorní vystoupení dětí proběhly v rámci několika akcí: *Den*

českého jazyka, Pivní festival, Folklorní festival Čechů v Rumunsku, Festival kostelních sborů, Festival Banát a dalších.

Akce *Uklidme Český Banát* letos na Eibenthale nebyla dobře organizačně zajištěná a po dvou úspěšných letech prakticky neproběhla. Příští ročník bude třeba opět lépe zorganizovat.

Nová akce *Banátský výrobek roku* proběhla velmi úspěšně. Krajané přivezli své výrobky v kategoriích *Trvanlivá potravina, Alkohol a Řemeslný výrobek* do restaurantu Eibenthal, kde je 10členný komise složená s místních i českých porotců vyhodnotila a vítězové nám hlásí zvýšený zájem o své výrobky. Akce tedy splnila účel.

Na *Festivalu Banát* i letos jádrem našich aktivit byla *Dětská scéna* a *Dětský stánek*. Tyto letos už oficiální programové body se ukázaly být oblíbenou a čím dál lépe fungující součástí festivalu. Děti využívají své zkušenosti z minulých let a okolo scény se vytvořil okruh dobrovolníků čítající zhruba 10 dospělých, což nám umožňuje zajišťovat kvalitní servis celé akci. Děti i letos nabízely fanouškům své výrobky a ovoce, užily si několik divadelních her, zahrály koncert *ad hoc* vzniklé kapely *Melounci* a dobrovolníci nabídli dětem aktivity od oplétání kamínků až po environmentální workshop. Za velký přínos pro celou vesnici považuji hudební schopnosti dětí – Gabriel Löw se stal našim hlavním harmonikářem, jeho bratr Lukas je velmi talentovaný klávesista, Emil Pospíšil po třech letech cvičení začal doprovázet na kytaru kostelní sbor. I další děti jsou motivované cvičit a vystupovat jako muzikanti nebo tanečníci.

Spolupráce je jedním ze základních rysů práce učitele v Eibenthale. Pomoc místních je důležitá v praktických věcech, jako byla zmíněná oprava komínu v klubovně, ale také možnosti využívat prostory restaurace Eibenthal nebo hospody U Medvěda. Dobré vztahy s krajskou komunitou jsou nezbytnost. Po dvou letech nefungující spolupráce se nám podařilo zlepšit vztahy s ředitelkou eibenthalské ZŠ, což dramaticky zlepšilo atmosféru se škole i v komunitě i možnosti mého působení. Spolupráce s krajskou organizací zůstává na nevýznamné úrovni, protože z její strany chybí iniciativa a důvody spolupracovat.

Významnou i nadále je spolupráce s kolegyní Klárou Jíchovou a manželi Havlovými ze Srbska. K tomu přibyla zcela zásadní spolupráce se dvojicemi stážistů, kteří na Eibenthale v uplynulých dvou semestrech působili. Pro učitele to znamená novou roli – vedení pedagogického týmu. Je nutno studenty oslovit, vybrat z uchazečů, dostatečně je informovat před příjezdem do destinace i po něm, zapojit je do procesu a zároveň jim dát svobodu projevit své kompetence a preference, plánovat a vyhodnocovat jejich působení. Dosavadní zkušenosti jsou ale bez výjimky pozitivní a projekt Erasmus+ v Českém Banátu považuji za náš největší dosavadní úspěch. Dva schopní a motivovaní lidé jsou neocenitelnou pomocí pro učitele i krajany.

Pro působení na Eibenthale je zásadní také spolupráce se spolkem Český Banát, z.s. Pánové Tiberiu Pospíšil, Štěpán Slaný a Jan Duben a všichni ostatní, kteří jsou s jejich projekty nějak spojení, jsou zásadními aktéry vesnice a díky nim se nám například podařilo zorganizovat už podruhé Sportovní den ve spolupráci s litvínovskou sportovní ZŠ nebo 10denní Erasmus poznávací pobyt SCIO školy z Prahy 3. Jejich iniciativa v tomto roce přivedla na Eibenthal několik poslanců PČR: Pavlu Pivoňku Vaňkovou, Romana Bělora a Martina Hájka ze STAN a Miroslava Zvorovského za KDU-ČSL. Martin Hájek nám přislíbil zasadit se o společný dialog různých subjektů působících v Českém Banátu. Na *Festivalu Banát* také přijel hejtman Libereckého kraje Martin Půta. Tento kraj usiluje o partnerství s župou Mehedinti a v současnosti jednáme také o možnostech podpory přímo naší škole.

Podmínky pro výuku zůstávají stejné jako v minulých letech.

Za pozornost stojí situace, která už několik let eskaluje mezi různými subjekty v oblasti působící. Asi nejvýrazněji to je vidět na sporech mezi Českým Banátem, z.s. (Tiberiu Pospíšil a Štěpán Slaný) a krajskou organizací UDSCR (Štefan Bouda). Do celé věci dále zasahuje Velvyslanectví ČR v Bukurešti, kterého je pan Bouda zaměstnancem, Člověk v tísni zastoupený Ivetou Dokoupilovou, Neformální parlamentní skupina přátel Banátu, zvláštní zmocněnec pro krajské záležitosti MZV Jiří Krátký a další. Jádrem problému je, že Tiberiu Pospíšil už 3 roky usiluje o možnost stát se členem UDSCR, kterou dlouhodobě kritizuje za nekoncepčnost, nízkou akceschopnost a absenci vize. Pan Bouda podporován českým velvyslanectvím opakovaně prohlašuje, že celá věc se vyřeší, až se česká menšina osamostatní od menšiny slovenské, což už ale slibuje druhým rokem. Pan Pospíšil nyní žaluje u soudu UDSCR, protože podle jeho stanoviska nevyhovění jeho přihlášce porušuje stanovy této organizace.

Veškeré další informace a podrobnější texty jsou k nalezení v digitální verzi našeho časopisu *Český Banát*, který je dostupný na stránce <https://www.visitbanat.com/casopisbanat> a na našich sociálních sítích pod názvem HezkyČesky v Banátu.

